

Femti års 25/4-90 taus skam

102237

Frihetsreisningen i de baltiske stater, og spesielt Litauen, har ikke minst stillet unnskyldningspolitikken gjennom mange år overfor Sovjet-imperialismen klart i relieff.

Først nå er det blitt god tone å minne om at Estland, Latvia og Litauen slett ikke er selvfølgelige deler av det «samveldet» som Stalin gjennom en ytterligere brutalisering av Lenins metoder maktet å underlegge seg.

«Russere»

Det er lenge siden slikt har vært sagt særlig høyt i Norge. De som i årrekker har svermet for Sovjetveldet, og de er dessverre ikke så få hertilands heller, henviser nå til at Norge *de facto* har godkjent Baltikum som en del av Sovjet.

Og dessverre har de rett, i den forstand at altfor mange norske myndigheter gjennom årtiene stilltiende har godtatt at estlendere, latviere og litauere var «russere», som det gjerne har hett i dagligtalen.

Når sang de ut?

Ett er forøvrig hva en stat må gjøre — eller ikke gjøre — av hensyn til de diplomatiske forbindelser. Det kan ofte være kvalmende nok.

Men hva med de frivillige organisasjoner som har pleiet kulturelle og rent menneskelige kontakter østover? Hva med f.eks. «Vennskapssambandet Norge-Sovjet», som det visstnok heter, der en rekke velaktede sosialdemokrater har ført an? Når benyttet *de* anledningen til å minne sine sovjetiske venner om at de sto som okkuperanter i tre baltiske stater, og at Norge utfra egne erfaringer som okkupert land ikke kunne tolerere denslags?

De sa det vel aldri, og de var dessverre i godt selskap.

Sannheten

Det er et skremmende — og knugende — faktum at de tre småstatene ved Østersjøens østkyst ble okkupert av Stalins Sovjet samme år som Norge ble besatt av Hitlers Tyskland. Stalins grove brudd på folkeretten kunne skje i ly av Molotov-Ribbentrop-

pakten, den som også fikk Josef Stalin til i april dagene 1940 å sende sitt begeistrede gratulasjonstelegram til Adolf Hitler i anledning av den vellykkede okkupasjonen av Danmark og Norge.

Som følge av at Sovjet senere kom over på de alliertes side og ble å finne blant krigens seierherrer, ble det ingen befrielsesdag for Baltikum. Den okkupasjon som hos oss varte i 5 år, har balterne måttet tåle i 50. Og det har vært en grusom okkupasjon, med deportasjoner som til tider nærmet seg folkemord. Det er dessverre sannheten.

Tungt krav

Idag snakkes det om at litauerne og balterne forøvrig må «vise varsomhet». Det er jo litt av et krav å komme med overfor nasjoner som har vært undertrykket i 50 år, som følge av en brutal voldtekt som Norge og Vesten aldri har godkjent — *de jure*.

Ikke desto mindre er det antagelig nødvendig å stille kravet, om ikke konflikten skal spre seg og anta dimensjoner og former som kan sette selve verdensfreden i fare. Det er nok også den beske sannhet.

Men vi må aldri glemme at litauerne og deres naboer kjemper for en *rettferdig* sak, og at de i denne kampen har krav på den samme moralske støtte som alle andre land der man kjemper for frihet. Kampen kan ta tid, men den vil bli vunnet.

Det de krever, er bare at den okkupasjon som fant sted i 1940 gjennom avtale mellom vårt århundres to største bødler, må bli opphevet. Og den okkupasjonen har Norge som stat aldri godkjent.

I frihet

Presset av verdensopinionen har tidligere kolonimakter som England og Frankrike forlenget oppgitt besittelser som ønsket nasjonal frihet. Det samme bør Sovjet gjøre.

Da vil Sovjet bli en anstendig stormakt, likeverdige med det demokratiske kraftsentrum vi nå øyner konturene av i Europa, med bidrag også fra land som nylig har gjenvunnet sin frihet.